

Česká republika

Česká školní inspekce

Středočeský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Praktická škola a Zvláštní škola, Jesenice, Plzeňská 63

Plzeňská 63, 270 33 Jesenice

Identifikátor školy: 600 171 469

Termín konání inspekce: 26. – 28. květen 2003

Čj.:	023 117/03-1093
Signatura:	ob6nw503

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Subjekt Praktická škola a Zvláštní škola Jesenice Plzeňská 63 (dále jen škola), právně vystupuje jako příspěvková organizace, jejímž zřizovatelem je Středočeský kraj se sídlem Zborovská 11, 150 21 Praha 5. Sdružuje zvláštní školu s kapacitou třicet šest žáků, pomocnou školu s kapacitou dvacet žáků, přípravný stupeň pomocné školy s kapacitou dvanáct žáků, praktickou školu s kapacitou dvanáct žáků, školní družinu s kapacitou dvacet osm žáků, školní klub s kapacitou dvanáct žáků, internát s kapacitou dvacet lůžek a školní jídelnu s kapacitou sto jídel. Studium v praktické škole je denní.

Škola poskytuje žákům s mentálním postižením a mentálně postiženým žákům s více vadami přípravu na povinné vzdělávání v přípravném stupni pomocné školy, povinné vzdělání ve zvláštní škole a pomocné škole a přípravu na povolání (vykonávání jednoduchých pracovních činností) v praktické škole s jednoletou a dvouletou přípravou.

Ve všech součástech školy je výuka organizována ve třídách se spojenými ročníky: v tomto školním roce ve třech třídách pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy, třech třídách zvláštní školy a jedné třídě praktické školy. V pomocné škole jsou zařazeni i žáci, kteří se vzdělávali podle experimentálního vzdělávacího programu tzv. rehabilitačních tříd pomocné školy. Po ukončení pokusného ověřování jsou vyučováni podle individuálních vzdělávacích programů.

Školu navštěvují zejména žáci z rakovnického okresu, pro které je za úplaty zajištěn ranní svoz do školy a odvoz domů po skončení výuky. Pro tyto účely škola vlastní mikrobuse a má zapůjčený osobní automobil z Městského úřadu Rakovník. Zájem o zařazení svých dětí mají také rodiče žáků z plzeňského a ústeckého kraje, neboť škola nabízí také ubytování v internátě. Z důvodu nízké ubytovací kapacity ale nemůže vyhovět všem žadatelům o umístění v internátě.

Zvláštní škola a pomocná škola včetně přípravného stupně pomocné školy sídlí v kmenovém pracovišti, praktická škola využívá kromě hlavní budovy také detašované pracoviště.

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- Personálních podmínek vzdělávání a výchovy v přípravném stupni pomocné školy, pomocné škole, zvláštní škole a praktické škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- materiálně-technických podmínek vzdělávání a výchovy v přípravném stupni pomocné školy, pomocné škole, zvláštní škole a praktické škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- průběhu výchovy a vzdělávání v přípravném stupni pomocné školy a v pomocné škole ve skupině předmětů pracovní a výtvarná výchova, počty, čtení, rozumová výchova, smyslová výchova a věcné učení, ve zvláštní škole ve skupině předmětů český jazyk, prvouka, vlastivěda, přírodověda, zeměpis, matematika, chemie, řečová výchova a pracovní vyučování a v praktické škole ve skupině předmětů občanská výchova, zdravotní výchova, příprava pokrmů, pěstitelské práce a praktická cvičení.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Ve škole působí tým učitelek, vychovatelek a osobních asistentů s citlivým přístupem k mentálně postiženým žákům. Nedostatky v personálním obsazení školy jsou z hlediska splnění podmínek odborné a pedagogické způsobilosti, z jedenácti učitelek včetně ředitelky jsou jen dvě kvalifikované. V přípravném stupni pomocné školy a v pomocné škole zajišťují výuku kromě jedné hodiny čtení a jedné hodiny řečové výchovy učitelky bez odborné a pedagogické způsobilosti, ve zvláštní škole vyučují dvě kvalifikované učitelky celkem 26 hodin z celkového počtu 78 odučených hodin. Výuku v praktické škole zajišťují převážně učitelky nesplňující podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Ve třídě s přípravným stupněm pomocné školy působí současně učitelka a vychovatelka, která má svému pracovnímu zařazení odpovídající kvalifikaci. Romská asistentka podle potřeby spolupracuje s učitelkou ve třídě zvláštní školy, kde jsou zařazeni žáci 1., 3., 4. a 5. ročníku a při společně organizované výuce žáků pomocné školy a praktické školy. Pomoc dětem s více vadami při výuce a při pohybu po škole zajišťují čtyři osobní asistenti. Činnosti, které v průběhu výchovy a vzdělávání zajišťují vychovatelka, romská asistentka a osobní asistenti, významně zefektivňují výuku. Při sestavování úvazků učitelek ředitelka přihlíží k jejich zájmu o předmět a práci s určitou věkovou skupinou mentálně postižených žáků.

Funkci výchovné poradkyně zodpovědně vykonává učitelka, která pro ni nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Zajišťuje kontakt s odbornými poradenskými pracovišti, pomáhá žákům zvláštní školy s profesní orientací. Pozornost věnuje neomluvené absenci žáků, která se ojediněle vyskytuje ve zvláštní škole a praktické škole. Vzhledem k tomu, že ji okamžitě řeší s rodiči, je počet neomluvených hodin žáků zvláštní školy minimální. Jiná je situace v praktické škole, kde již mají žáci splněnu povinnou školní docházku. Výchovná poradkyně je v případě neomluvené absence motivuje k dokončení studia. Výchovná poradkyně rovněž poskytuje žákům konzultace v případě, že se na ni obracejí se svými osobními problémy. Škola realizuje *Program protidrogové prevence a prevence jiných patologických jevů s důrazem na zdravý způsob života*.

Chybějící odbornost se snaží vyučující doplnit účastí na dalším vzdělávání. Jedna učitelka absolvuje dálkové studium ve Vyšší odborné škole Svatý Jan pod Skalou a jeho pozitivní přínos je v její práci evidentní. Zvyšování odbornosti pedagogického sboru je plánovité (*Plán personálního rozvoje pedagogických pracovníků*), výběr vzdělávacích akcí velmi dobře koresponduje s potřebami školy, respektive se specifickými vzdělávacími potřebami žáků. Pozornost je věnována zejména novým trendům v oblasti péče o těžce mentálně postižené žáky.

Na vynikající úrovni je i péče o začínající učitelky. Uvádějící učitelka, kterou je zástupkyně ředitelky školy, jim poskytuje komplexní metodickou pomoc. Rovněž činnost metodického sdružení je pro učitelky přínosem, obdobně jako vzájemné ukázkové hodiny. Vzhledem ke zjištěné kvalitě průběhu vzdělávání a výchovy je metodické vedení pedagogických pracovníků v celé škole účinné.

Metodická pomoc je úzce spojená s kontrolní činností, kterou vykonávají ředitelka školy a její zástupkyně podle stanovených kompetencí. Výsledky kontrol jsou s pracovníci osobně projednávány při hospitačních rozborech a promítají se v doporučeních pro jejich další práci i pro činnost metodického sdružení. O vykonaných kontrolách jsou pořizovány zápisy, systém následných kontrol je zaveden. Zájem o zkvalitňování výchovně-vzdělávací práce je oboustranný. Uplatňování principů vzájemné spolupráce a vstřícné komunikace mezi ředitelkou a zaměstnanci a zaměstnanci navzájem se odráží v tvůrčí a příjemné atmosféře školy.

Výsledky kontrol kompetence souvisejí s odměňování pracovníků. Prioritami pro přiznávání nadtarifních složek platu je zjištěná kvalita práce, ochota ke vzdělávání a vztah k mentálně

postiženým žákům. Pro odměňování pracovníků jsou v dokumentu *Osobní příplatky* stanovena závazná hlediska.

Organizování činnosti školy je promyšlené a funkční, organizační struktura umožňuje její efektivní řízení. Kompetence vymezené pracovními náplněmi jsou zaměstnancům přiděleny účelně. Vedení školy, které tvoří ředitelka, její zástupkyně, výchovná poradkyně, vedoucí vychovatelka, vedoucí vychovatelka internátu a ekonomka, při svých pravidelných poradách sleduje zejména plnění učebních osnov a individuálních vzdělávacích plánů, výsledky kontrol, spolupráci s poradenskými pracovišti a využívání učebních pomůcek. Prospěch a chování žáků, vnitřní organizační normy, výroční zprávu o činnosti školy a plán činnosti školy schvaluje pedagogická rada. Organizační úkoly a problematiku výchovně-vzdělávací práce řeší jedenkrát v měsíci svolávané pracovní schůzky.

Kromě obecně závazných právních předpisů se zaměstnanci řídí vnitřními normami, které stanovují pravidla chodu školy. Tyto dokumenty se konkrétně vztahují k jednotlivým součástem školy a zohledňují jejich specifické podmínky, potřeby žáků a jejich rodičů. Výchovně-vzdělávací činnosti školy upravuje *Vnitřní řád školy*, který obsahuje ustanovení v souladu s obecně závazným právním předpisem a reaguje na aktuální pokyny MŠMT, a řády odborných pracoven, *Provozní řád*, *Organizační řád*, *Pracovní řád*, *Jednací řád pedagogické rady*, *Spisový řád*, *Přehled činnosti pedagogických pracovníků*, *Podpisový řád*, *Spisový řád* a další směrnice vztahující se k činnosti školy.

Předávání informací uvnitř školy je zajištěno každodenním operativním projednáváním záležitostí zaměstnanců se svými nadřízenými, kteří je dále předávají při poradách vedoucích úseků, jednáním pedagogické rady a organizováním pracovních porad. Aktuální sdělení jsou zveřejňována na nástěnce. Se všemi dokumenty týkajícími se činnosti školy jsou pracovníci seznamováni, mohou je připomínkovat a předkládat vedení školy své podněty.

Pro rodiče žáků základní školy jsou dvakrát ročně organizovány třídní schůzky. O prospěchu a chování žáků je vyučující informují průběžně prostřednictvím zápisů v žákovských knížkách nebo notýscích, některé informace jsou jim sdělují na lístcích. Možné jsou individuální konzultace.

Personální podmínky vzdělávání a výchovy jsou celkově hodnoceny jako velmi dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Škola má k dispozici dvě budovy, jednu třípodlažní ve středu obce, v níž probíhá výuka žáků zvláštní školy, pomocné školy a z části také praktické školy a druhou vzdálenou cca pět set metrů, ve které se vyučují převážně žáci praktické školy. Hlavní budova byla v posledních letech postupně zrekonstruována, přistavována a modernizována. Škola tak získala internát a tělocvičnu standardních rozměrů, která vznikla přebudováním místního kinosálu. V detašovaném pracovišti jsou tři učebny, jedna pro teoretické vyučování a dvě pro praktické činnosti vybavené jen žákovskými pracovními místy a základním pracovním náčiním pro ruční práce.

V přízemí hlavní budovy jsou kanceláře, školní jídelna, místnost školní družiny, počítačová učebna, šatny s úložnými prostory pro každého žáka, cvičná kuchyňka, prádelna a tělocvična. V poschodí jsou učebny pro teoretické vyučování. Všechny třídy, vyjma jedné, která vznikla rekonstrukcí podkroví, jsou v prvním patře, do kterého vede plošina pro vozíčkáře. Třídy jsou, kromě učebny, v níž jsou vyučováni žáci s těžší formou mentálního postižení a více vadami, málo prostorné, ale nadstandardně vybavené jednomístnými výškově nastavitelnými židlemi a

lavicemi s polohovatelnou pracovní deskou. Žáci tak mají i přes malé prostory ve třídách dostatek pracovního místa. Ve třídách jsou stále k dispozici příručky, encyklopedie, mimočítanková literatura, didaktické pomůcky apod. Další učební pomůcky jsou systematicky a přehledně uspořádané po předmětech v několika kabinetech, které sousedí se třídami. Pomůčkový fond je pravidelně doplňován a obnovován na základě požadavků jednotlivých učitelů, korigovaných vedením školy vzhledem k finančním možnostem a prioritám. Žákům jsou poskytovány na všechny naukové předměty učebnice a pracovní sešity stejného vydavatele. Žáci prvního ročníku zvláštní školy a všichni žáci pomocné školy byli vybaveni školními potřebami ve výši stanovené obecně závazným právním předpisem.

Také pro výuku pracovního vyučování žáků zvláštní školy a odborných předmětů žáků praktické školy jsou kvalitní materiálně-technické podmínky. Cvičná kuchyňka je velmi dobře vybavena nádobím, její zařízení elektrickými spotřebiči je nadstandardní. Prádelna je využívána například k žehlení a mandlování ložního prádla při výuce žáků praktické školy. Dílenské práce se vyučují ve velmi dobře vybavené školní dílně. Pro konečnou úpravu výrobků z keramické hlíny je k dispozici vypalovací pec. Náradí v dílně je přehledně uloženo, jeho množství a variabilita umožňuje plnění osnov dílenských prací v rámci pracovního vyučování. V době inspekce byla ve škole dostatečná zásoba drobného materiálu, modelovací hmoty, keramické hlíny, konstrukčních stavebnic, dřeva, drátů atd. Malý školní pozemek se skleníkem v bezprostřední blízkosti školy dostává pro výuku pěstitelských prací. Každá třída se na něm stará o svoji část, rostliny vzrostlé z jarního výsevu a sadby předpěstované v zimním období svědčí o pravidelném a účelném využívání pozemku ve výuce.

Vybavení tělocvičny umožňuje bez omezení plnit osnovy tělesné výchovy všech typů škol, využívají ji školní družina i žáci během přestávek k relaxačním a pohybovým aktivitám.

Malá počítačová učebna se čtyřmi počítači byla vybavena v rámci Státní informační politiky ve vzdělávání. Prozatím je využívána při pracovním vyučování žáků zvláštní školy, ve kterém se učí ovládnutí počítače a jednoduché práce s textovými programy a internetem. Další počítače s instalovanými výukovými programy umístěné ve třídách využívají učitelky při zadávání diferencovaných úkolů. Počítače, tiskárny a kopírky v kancelářích jsou určeny nejen pro vedení personální, mzdové a hospodářské agendy, ale i k výrobě různých didaktických pomůcek. Z další audiovizuální techniky jsou k dispozici dvě videa s televizí, meotar, dataprojektor, několik radiomagnetofonů s CD-přehrávačem, nadstandardně je škola vybavena digitálním fotoaparátem a videokamerou, které slouží především k prezentaci školy a pořizování dokumentace z různých akcí.

Pro výchovné účely se využívá i školní jídelna (zaměstnanci a žáky nazývaná „restaurace“). Obsluhu u stolů při vydávání jídla si zajišťují žáci sami a každodenně se tak pod dohledem učitelek učí společenskému chování a kultuře stolování.

Celá škola svou vkusnou výzdobou a čistotou působí příjemně a navozuje pocit domácího prostředí, ve kterém se žáci dobře cítí. Psychohygienické podmínky kromě uvedeného pozitivně ovlivňuje i školou zajišťovaný pitný režim a venkovní prostor tzv. „sluneční zahrada“ s prolézačkami, lavičkami atd., kde probíhá výuka tělesné výchovy žáků pomocné školy a činnosti školní družiny. Hygienická zařízení jsou vybavena toaletními potřebami. Pro zajištění bezpečnosti jsou žáků organizovány pedagogické dozory.

Ředitelka školy má velmi dobrý přehled o materiálním vybavení školy, při hospitační činnosti pravidelně sleduje využívání pomůcek. Účinnost této kontroly se projevila ve všech sledovaných hodinách, učitelky vždy měly k dispozici dostatek učebních pomůcek. Nákup a obnova materiálního zabezpečení vychází z celkové analýzy možností a potřeb školy.

Materiálně-technické podmínky vzdělávání a výchovy v celé škole jsou hodnoceny jako velmi dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY V POMOCNÉ ŠKOLE A PŘÍPRAVNÉM STUPNI POMOCNÉ ŠKOLY, VE ZVLÁŠTNÍ ŠKOLE A V PRAKTICKÉ ŠKOLE

Realizace vzdělávacích programů

Ve škole se vyučuje podle vzdělávacích programů v souladu s jejím zařazením do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení.

Výuka žáků v pomocné škole a v přípravném stupni pomocné školy probíhá podle individuálních vzdělávacích plánů, které vycházejí ze *Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy* čj. 24 035/97-22, ve zvláštní škole v 1. ročníku podle *Vzdělávacího programu zvláštní školy* čj. 22 980/97-22 a ve 3. - 9. ročníku podle *Alternativního vzdělávacího programu zvláštní školy pro žáky romského etnika* čj. 35 252/97-24., v praktické škole s jednoletou přípravou podle vzdělávacího programu *Praktická škola s jednoletou přípravou* čj. 24 744/96-24 kód 63-41-3 a v praktické škole s dvouletou přípravou podle vzdělávacího programu *Praktická škola s dvouletou přípravou* čj. 16 735/93-24 kód 63-42-3.

Učební plány všech typů škol jsou v souladu s deklarovanými vzdělávacími programy. Nízké počty žáků v jednotlivých ročnících a odlišný celkový počet týdenních vyučovacích hodin v různých ročnících i v různých typech škol jsou řešeny složitou a někdy ne optimální organizací výuky. Aby škola dodržela minimální počty žáků ve třídě nebo skupině, které stanoví vyhláška o speciálních školách a speciálních mateřských školách, dochází ke spojování výuky žáků různých typů škol a někdy i k nevhodné kombinaci předmětů (čtení a pracovní vyučování žáků pomocné školy v kombinaci s pěstitelskými pracemi a praktickými činnostmi žáků praktické školy; čtení žáků pomocné školy a pracovní výchova žáků zvláštní školy apod.). Při tvorbě rozvrhu nebylo v některých případech přihlédnuto k podmínkám školy a využito možných, vzdělávacími programy limitovaných úprav učebních plánů k optimalizaci organizace výuky. Spojená výuka se v důsledku toho v některých případech v průběhu inspekce projevila nižší efektivitou vzdělávacího procesu.

Pro všechny žáky škola organizuje zájmové kroužky (práce na počítači, stolní tenis a keramický kroužek). Pravidelně pořádá letní a zimní turistický kurz.

Realizace učebních osnov byla sledována za školní roky 2001/2002 a 2002/2003. Plnění učebních osnov bylo kontrolováno ve zvláštní škole a praktické škole porovnáním záznamů v třídních knihách s učebními osnovami dále uvedených hospitovaných předmětů, nedostatky nebyly zjištěny. V pomocné škole a přípravném stupni pomocné školy byl sledován soulad individuálních vzdělávacích programů se záznamy v třídních knihách, nedostatky v realizaci individuálních vzdělávacích plánů nebyly zjištěny.

Povinná dokumentace vedená školou většinou průkazně zachycuje průběh vzdělávání a výchovy. Zápisy v třídních knihách celé školy, vyjma ojedinelých nekonkrétních záznamů v třídních knihách zvláštní školy (např. sčítání - pracovní sešit, uvádění pouze názvů článků v českém jazyce, v pracovním vyučování nejsou rozlišeny rozličné nároky pro jednotlivé ročníky), přesně uvádějí probírané učivo. Třídní výkazy a katalogové listy jsou řádně vedeny. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2001/2002 obsahuje údaje stanovené obecně

závazným právním předpisem, má vysokou vypovídací hodnotu, v ní uvedená analýza dosažených výsledků se následně promítá do plánu činnosti školy.

Ředitelka školy pravidelně dohlíží na naplňování učebních plánů a osnov. Dodržování učebních osnov kontroluje ve dvou fázích, v první srovnává časové tematické plány vypracované učitelkami s učebními osnovami předmětů, ve druhé sleduje plnění těchto plánů při hospitacích. V pomocné škole a přípravném stupni pomocné školy sleduje plnění a vyhodnocování individuálních vzdělávacích plánů. Vzhledem k tomu, že při kontrole realizace vzdělávacích programů nebyly zjištěny nedostatky, je zavedený systém kontroly naplňování učebních plánů a učebních osnov efektivní.

Učební plány pomocné školy, přípravného stupně pomocné školy, zvláštní školy a praktické školy jsou v souladu s příslušnými vzdělávacími programy, učební osnovy sledovaných předmětů zvláštní školy a praktické školy a individuální vzdělávací plány žáků pomocné školy jsou plněny. Povinná dokumentace průkazně zachycuje průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v pomocné škole, přípravném stupni pomocné školy a praktické škole, nedostatky v průkaznosti vedené dokumentace byly zjištěny ve zvláštní škole. Kontrola naplňování učebních plánů a učebních osnov je v celé škole účinná.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve skupině předmětů pracovní a výtvarná výchova, počty, čtení, rozumová výchova, smyslová výchova a věcné učení v pomocné škole a v přípravném stupni pomocné školy

Průběh vzdělávání a výchovy byl sledován v osmi vyučovacích hodinách. Chybějící kvalifikace šesti z celkového počtu sedmi učitelek sledovaných předmětů neměla na kvalitu výuky ani v jednom případě negativní vliv, neboť vyučující poznatky získané při průběžném vzdělávání uplatňují ve své pedagogické praxi. Hodnocení úrovně výuky v hodinách těchto učitelek bylo většinou vynikající.

Rovněž oblast dlouhodobého plánování výchovně-vzdělávacího procesu je příkladná. Vzhledem k předpokladům zařazených žáků pro vzdělávání je pro každého z nich vypracován individuální vzdělávací program na školní rok, jehož plnění je v půlroční periodě hodnoceno. Individuální vzdělávací plány mají charakter smlouvy mezi školou a zákonnými zástupci žáků. Bezprostřední příprava na výuku byla po stránce motivace žáků k činnostem, organizace a materiálně-technické podpory až na jednu výjimku promyšlená, v jednom případě se nepříznivě projevila pedagogická nezkušenost učitelky.

Psychohygienické podmínky výuky jsou vynikající z pohledu zohledňování individuálního pracovního tempa žáků, přiměřenosti požadavků, v převážné většině případů také ve vhodné stavbě hodin, ve kterých se často střídaly činnosti vyžadující koncentraci pozornosti s aktivní relaxací. Podle potřeby učitelky žákům umožňovaly i pasivní odpočinek.

V organizaci výuky jsou většinou dodržovány pevné hranice mezi předměty, její integrující pojetí se uplatňuje pouze při využívání mezipředmětových vztahů. Vyučující vždy dodržovaly didaktickou zásadu názornosti, v hodinách využívaly dostatek pomůcek. Pokyny zadávaly jednoduchou a pro žáky srozumitelnou formou, vždy si ověřovaly, zda jim žáci rozumí. Ve všech hodinách bylo zřejmé uplatňování principů výchovného vyučování zaměřeného zejména na vytváření a upevňování žádoucího sociálního chování, pracovních návyků. Individuální přístup k žákům učitelkám účinně pomáhali zajišťovat druhý pedagog - vychovatelka, romská asistentka a osobní asistenti. Samostatnosti při sebeobsluze byli žáci vedeni s ohledem na jejich možnosti. V organizaci výuky byly pouze v jedné hodině, ve které probíhala společná výuka žáků pomocné školy a zvláštní školy, zjištěny závažnější nedostatky. Vyučující žákovi zvláštní školy zadala samostatnou práci, při které mu opomíjela poskytovat zpětnou vazbu,

komunikace s ním stejně jako kontrola splnění zadaného úkolu zcela chyběly. V ostatních hodinách vyučující rozvíjely pozornost a volní vlastnosti žáků neustálým povzbuzováním a vhodnými podněty je vedly k dokončení úkolu. Zejména ve třídě přípravného stupně byly využívány speciálně pedagogické metody (hmatová cvičení a nácvik pohybu v prostoru zrakově postižené žákyně, prvky alternativní komunikace, schéma denního rozvrhu znázorněného pomocí obrázků apod.).

Učitelky vytvářely pro výuku příjemnou atmosféru, velmi dobře využívaly emocionalitu dětí, jejich výkony bezprostředně hodnotily pochvalou nebo odměnou, respektovaly osobnost každého dítěte. Na vždy vstřícné projevy učitelek žáci pozitivně reagovali, stejně jako na jejich úsměv či pohlazení.

Řečové dovednosti byly rozvíjeny hlavně formou různých říkanek, básniček a písniček, které zároveň plnily funkci motivační. V některých hodinách byla zařazena i logopedická artikulační cvičení. Dosažená úroveň komunikativních dovedností dětí odpovídá typu zařízení.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v přípravném stupni pomocné školy a v pomocné škole jsou hodnoceny jako příkladné.

Průběh a výsledky vzdělávání ve skupině předmětů český jazyk, prvouka, vlastivěda, přírodověda, zeměpis, matematika, chemie, řečová výchova ve zvláštní škole

Během inspekční činnosti bylo hospitováno v deseti hodinách (ve třech hodinách matematiky, dvou hodinách českého jazyka a po jedné hodině v ostatních předmětech) celkem u šesti vyučujících, z nichž pouze dvě jsou odborně a pedagogicky způsobilé. Chybějící kvalifikace negativně neovlivnila celkové hodnocení těchto předmětů, naopak v případě dvou vyučujících (v pěti hodinách) převažovala pozitivní zjištění (v jednom případě vyučující dokonce nejúčinněji využívala v hodinách sebehodnocení žáků), v ostatních případech nebyla úroveň sledovaných hodin nižší než průměrná.

Velmi dobré úvodní motivování žáků se zakládalo na seznámení s cílem a plánovanými činnostmi nebo na aktualizaci učiva z předešlých hodin. Učitelky většinou věnovaly pozornost i průběžné motivaci, pro zvýšení zájmu žáků o výuku využívaly soutěže, křížovky, říkanky, zajímavé příklady, hry a činnostní prvky, žáky chválily za dílčí úspěchy, povzbuzovaly je v práci apod. Z hlediska využití nápadité motivace byla vynikající hodina řečové výchovy. Hlavním podněcujícím faktorem pro žáky byl velmi pěkný vztah všech vyučujících k žákům, u řady z nich byly tak nahrazovány chybějící projevy citů z domácího prostředí. Učitelky zařazovaly také sebehodnocení žáků, z jejich reakcí bylo patrné, že jsou na tento způsob navyklí, nechybělo ani závěrečné zhodnocení hodin. Frekvence klasifikace je dostačující, z přehledu známek je patrné využití jejich motivačního charakteru. Pochvaly v žakovských knížkách převažují nad poznámkami. Hodnocení písemného a ústního zkoušení je vyvážené, respektující specifická postižení žáků. V ojedinělých případech se ale vyskytla klasifikace žáků za nesplnění domácího úkolu, nenošení pomůcek nebo nevypracování referátu.

Ve svých plánech mají vyučující většinou učivo rozvrženo do měsíců, někteří dokonce do jednotlivých hodin. Jejich plnění si většinou pravidelně vyhodnocují. Zpracovány jsou také plány exkurzí. Bezprostřední příprava vyučujících na hodiny byla ve všech případech zodpovědná jak po stránce obsahové a metodické, tak po stránce materiálního zabezpečení.

Vyučující zařazovaly různé formy a metody práce – řízený rozhovor, práce ve dvojicích, činnostní výuky, hry, soutěže, získávání informací z dostupné literatury atd. Ve třídách se spojenými ročníky byla dobře rozvržena samostatná práce žáků a přímá práce učitelek se žáky. Práce s učebnicemi a pracovními sešity účelně zapadala do struktury hodiny. Učení s chybou,

kteře využívaly některé vyučující, vedlo žáky k logickému přemýšlení, navíc bylo jedním z pozitivních faktorů udržující pozornost žáků. Vyučující velmi dobře navazovaly na znalosti žáků z domova, exkurzí apod. a zařazovaly mezipředmětové vztahy. Pouze v jedné hodině byli žáci pouze pasivními příjemci encyklopedických informací. Výuka splňovala princip návaznosti, některé odborné nedostatky většinou pramenily ze širě vyučovacích předmětů, které učitelky vyučují.

Pro psychohygienické podmínky byl příznivý nízký počet žáků ve třídách, který ve sledovaných hodinách umožňoval intenzivnější procvičování, větší míru individuální pomoci a v neposlední řadě diferencovaný přístup k jednotlivým žákům. Naopak negativně výuku ovlivňoval chybějící prostor pro relaxaci. V jedné hodině za tímto účelem musela vyučující přeuspořádat všechny lavice, učitelky proto nejčastěji využívaly změny pracovního místa při jednotlivých činnostech.

Materiální podporu výuky, vyjma jedné hodiny, zajišťovaly kromě běžných pomůcek (učebnice, pracovní sešity, tabule) nakopírované listy, hry, kartičky s příklady, knihy mimočítankové četby, encyklopedie, mapy, globus, počítadla, počítačky a další didaktické pomůcky. Velmi dobře učitelky při výuce využívaly drobné předměty, které sloužily nejen ke zvýšení názornosti probírané látky, ale i k rozvoji jemné motoriky žáků. Pouze v jedné hodině byl do výuky zařazen počítač, jiná audiovizuální technika k zefektivnění nebo zpestření výuky využita nebyla.

Rozvoji komunikativních dovedností věnovaly učitelky náležitou pozornost, vadnou výslovnost některých hlásek opravovaly. Jejich verbální projev byl na velmi dobré úrovni, v hodinách vládla nestresující atmosféra, žáci respektovali dohodnutá pravidla jednání a chování.

Průběh vzdělávání a výchovy ve zvláštní škole ve skupině předmětů český jazyk, prvouka, vlastivěda, přírodověda, zeměpis, matematika, chemie, řečová výchova je hodnocen jako velmi dobrý.

Průběh a výsledky vzdělávání v pracovním vyučování ve zvláštní škole

V průběhu inspekční činnosti byla provedena hospitace v šesti hodinách pracovního vyučování. Výuka do pátého ročníku probíhá koedukovaně, od šestého ročníku v některých hodinách odděleně, činnosti jsou v nich voleny podle specifických zájmů dívek a hochů. Chybějící odborná a pedagogická způsobilost učitelek neměla vliv na kvalitu výuky.

Společným nedostatkem v plánování, který byl patrný i při výuce, je nerozlišování nároků vzhledem k rozdílným ročníkům. Diferenciace ve skupinách složených z několika ročníků měla pouze formu individuální pomoci. Hodiny byly zodpovědně metodicky i organizačně dobře připraveny.

V úvodní části hodiny vyučující seznámily žáky s jejím průběhem. Zájem během vyučování posilovaly oceňováním snahy, zpestřením atmosféry hudbou, zařazením hry, změnou činností apod. Motivující je pro žáky i vystavení jejich výrobků ve třídě, jejich využití pro výzdobu nebo prezentaci školy. Nedostatek motivace se projevil pouze v jedné hodině, žáci neměli o činnost zájem, někteří nerespektovali pokyny vyučující. V ostatních hodinách bylo chování žáků bezproblémové. Malou pozornost věnovaly učitelky závěrečnému hodnocení, kdy většinou pouze žáky pochválily za „pěkný výrobek“, ale chybělo zhodnocení jejich práce z hlediska vytýčených cílů.

Výuka měla ve všech hodinách činnostní charakter. Učitelky žákům vysvětlily pracovní postup, v případě zhotovování výrobku měly připravenou jeho praktickou ukázkou. Pokyny vyučujících odpovídaly věku dětí. V průběhu činností je sledovaly, korigovaly jejich postupy a vedly je k osvojování požadované dovednosti. Nevhodná organizace výuky - spojení výuky chemie a pracovního vyučování se negativně projevila ve sledované hodině. Vyučující většinu pozornosti

věnovala žákům, kteří se vyučovali chemii. Ve výuce jsou dle kontrolovaných třídních knih rovnoměrně zastoupeny všechny složky tohoto předmětu (díleenské práce, pěstitelské práce, práce v domácnosti), jednotlivé činnosti jsou dostatečně variabilní. Učitelky dbaly na hygienická a bezpečnostní pravidla, upozorňovaly žáky na správné zacházení s náradím či na úskalí prováděných činností. Žáci bezproblémově zvládali úklidové práce.

V hodinách vládla klidná nestresující atmosféra, žákům byl poskytnut prostor pro komunikaci. Při práci prožívali radost a pocit z úspěchu z většinou zdařilého výrobku. Používaného náradí a potřebných materiálů pro zhotovení výrobků měli žáci dostatek, jejich využití bylo efektivní.

Průběh vzdělávání a výchovy ve zvláštní škole v předmětu pracovní vyučování je hodnocen jako velmi dobrý.

Průběh a výsledky vzdělávání ve skupině předmětů občanská výchova, zdravotní výchova, příprava pokrmů, pěstitelské práce a praktická cvičení v praktické škole

Výuku v praktické škole zajišťují až na jednu výjimku učitelky bez odborné a pedagogické způsobilosti. Tato skutečnost neměla vyjma jedné hodiny nepříznivý vliv na úroveň výuky. Většina vyučujících má již víceletou praxi a zkušenost s prací s mentálně postiženými žáky.

Hospitováno bylo ve čtyřech vyučovacích hodinách. Všechny byly pečlivě připraveny (stavba hodiny, pomůcky, tabule). Plány učiva vypracované učitelkami vycházejí z učebních osnov, provedená úprava obsahu učiva za účelem jeho přizpůsobení specifickým vzdělávacím potřebám žáků je v toleranci stanovené vzdělávacím programem.

Struktura hodin odpovídala výukovým cílům, zařazovány byly pestré metody práce (řízený rozhovor, praktické činnosti, samostatná práce, práce s knihou a časopisem). Pouze v hodině občanské výchovy ztěžovalo žákům pochopení nejdůležitějších pojmů a vztahů nedodržení zvoleného tématu, nepřiměřená náročnost a nepřesná formulace otázek kladených učitelkou při řízeném rozhovoru. Naopak ostatní vyučující zadávaly jednoduché pokyny. Výkony žáků sledovaly a hodnotily vždy s ohledem na jejich možnosti. Oceňovaly nejen kvalitu samotného výkonu, ale i snahu, trpělivost a dokončení zadaného úkolu. Individuální přístup byl realizován diferencováním míry pomoci i obtížnosti úkolů, opakováním výkladu nebo ukázky pracovního postupu. Pro některé žáky měla učitelka v hodině předmětu příprava pokrmů pracovní postup připraven v písemné podobě k založení do jejich vlastního „zásobníku“. Míru schopnosti samostatně pracovat prokazovali žáci v závislosti na hloubce jejich zdravotního postižení. Pozitivem všech hodin bylo kladení důrazu na možnost uplatnění osvojovaných dovedností a vědomostí v praktickém životě a využívání vlastních zkušeností žáků. Při všech aktivitách učitelky dbaly na bezpečnost žáků při zacházení s pracovními nástroji.

K veškerým činnostem vyučující žáky vhodně motivovaly. Průběžně je povzbuzovaly pochvalou za splnění dílčího úkolu. Neustálým upoutáváním pozornosti se snažily aktivizovat také pasivní žáky. Jejich zájem o výuku i schopnost samostatně pracovat byl ovlivněn jejich předpoklady pro vzdělávání. Většina z nich ale kladně reagovala na pochvalu a pozitivní očekávání ze strany vyučujících. Velmi motivující bylo i využívání pomůcek a zařazování praktických a manuálních činností.

Všichni žáci byli vedeni v rámci jejich možností k rozvíjení komunikace. Vyučující kladly důraz na porozumění mluvenému slovu žáky, vysvětlovaly jim pro ně neznámé výrazy. Zejména při praktických činnostech se dařilo rozvíjet komunikaci přirozeným způsobem.

Ve všech hodinách vyučující navodily příjemnou atmosféru, pohodu a klid pro učební činnosti, jejich přístup k žákům se vyznačoval velkou empatií a trpělivostí. Občasné výkyvy v jednání

žáků taktně usměrňovaly nebo tolerovaly, vycházely přitom z dobré znalosti jejich diagnózy a aktuálního psychického a zdravotního stavu.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v praktické škole jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Výsledky vzdělávání a výchovy

Pro zjišťování výsledků vzdělávání a výchovy si škola vypracovává vlastní evaluační nástroje a tuto problematiku pravidelně projednává při pracovních poradách. V pomocné škole a přípravném stupni pomocné školy učitelky v půlročních intervalech vyhodnocují plnění individuálních vzdělávacích plánů a s výsledky hodnocení seznamují ředitelku školy a rodiče. Ve zvláštní škole jsou výsledky vzdělávání a výchovy hodnoceny čtvrtletně. Vyučující si je zjišťují zadáváním písemných prací z českého jazyka a matematiky. Analýza dosažených výsledků se zpětně promítá do výchovně-vzdělávacího procesu. V praktické škole jsou pravidelně hodnoceny výsledky žáků v odborných předmětech.

Celkově jsou průběh a výsledky vzdělávání a výchovy hodnoceny jako nadprůměrné.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

- Údaje uvedené v Rozhodnutí MŠMT, kterým se mění zařazení Praktické školy a Zvláštní školy, Jesenice, Plzeňská 63 do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení jsou v souladu s údaji uvedenými ve Zřizovací listině Praktické školy a Zvláštní školy, Jesenice, Plzeňská 63.
- Škola prezentuje svoji práci informacemi v místním a regionálním tisku, pořádáním dnů otevřených dveří, webovými stránkami a četnými výstavami výtvarných prací žáků v rakovnickém a jesenickém muzeu. Organizuje různé sportovní soutěže pro žáky speciálních škol okresu i žáky okolních základních škol. Těmito akcemi naplňuje svůj záměr integrace mentálně postižených jedinců mezi zdravou populací. Výtvarnými a rukodělnými pracemi žáků se také prezentuje na různých prodejních výstavách.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí MŠMT, kterým se mění zařazení Praktické školy a Zvláštní školy, Jesenice, Plzeňská 63 do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 23 026/02-21 ze dne 11. července 2002 s účinností od 1. září 2002.
2. Zřizovací listina Praktické školy a Zvláštní školy, Jesenice, Plzeňská 63 vydaná Středočeským krajem dne 6. prosince 2001 pod čj. OŠMS/5869/2001 s účinností 1. října 2001.
3. Změna zřizovací listiny – dodatek č. 1 ze dne 5. března 2003 čj. OŠMS/1422/2003.
4. Potvrzení ve funkci ředitelky Praktické školy a Zvláštní školy, Jesenice, Plzeňská 63 vydané pod čj. OŠMS/7085/2002/Pop. Středočeským krajem dne 25. března 2002.
5. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2001/2002.
6. *Vnitřní řád školy.*
7. Řády odborných pracoven (cvičná kuchyně, počítačová učebna, školní dílna).
8. *Provozní řád.*
9. *Organizační řád.*

10. *Pracovní řád.*
11. *Jednací řád pedagogické rady.*
12. *Spisový řád.*
13. *Přehled činnosti pedagogických pracovníků.*
14. *Podpisový řád.*
15. *Spisový řád.*
16. *Plán personálního rozvoje pedagogických pracovníků.*
17. *Osobní příplatky.*
18. *Vnitřní řád školy.*
19. Třídní knihy všech tříd zvláštní školy za školní roky 2001/2002 a 2002/2003.
20. Třídní knihy všech tříd pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy za školní roky 2001/2002 a 2002/2003.
21. Třídní knihy praktické školy za školní roky 2001/2002 a 2002/2003.
22. Třídní výkazy všech tříd zvláštní školy za školní roky 2001/2002 a 2002/2003.
23. Třídní výkazy všech tříd pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy za školní roky 2001/2002 a 2002/2003.
24. Třídní výkazy praktické školy za školní roky 2001/2002 a 2002/2003.
25. Katalogové listy všech žáků zvláštní školy.
26. Katalogové listy všech žáků pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy.
27. Katalogové listy všech žáků praktické školy.
28. Individuální vzdělávací plány žáků pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy pro školní rok 2002/2003.
29. Osobní dokumentace všech žáků s postižením (pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy, zvláštní školy a praktické školy).
30. *Přehled o nejvyšším dosaženém vzdělání pedagogických pracovníků – dokument vydaný ředitelkou pod čj. 41/03 obsahující její prohlášení, že údaje v něm obsažené souhlasí s údaji v osobních spisech zaměstnanců – údaje v osobních spisech byly v průběhu inspekce porovnány s údaji v tomto přehledu).*
31. *Program protidrogové prevence a prevence jiných patologických jevů s důrazem na zdravý způsob života.*
32. Ředitelkou školy vyplněný *Dotazník pro ředitele před inspekcí.*
33. Podkladová inspekční dokumentace – ředitelkou školy vyplněný *Přehled o pedagogických pracovnících školy.*
34. Inspekční zpráva čj. 031 260/99-4041.
35. Protokol o kontrole čj. 031 261/99-4041.

ZÁVĚR

I přesto, že většina učitelek nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, všechny vytvářejí pro žáky příjemné a podnětné učební prostředí. Kritériem ředitelky pro

výběr pedagogického i nepedagogického personálu je citlivý přístup k žákům s mentálním postižením. Chybějící kvalifikaci vyučující nahrazují sebevzděláváním, přínosem pro zkvalitňování jejich pedagogické práce je i účinná metodická a odborná pomoc ze strany vedoucích pracovníků. Organizování činnosti školy je přehledné a umožňuje tak realizovat účinnou kontrolu všech oblastí. Do kvality její práce se také příznivě promítá skutečnost, že se pracovníci mohou vyjadřovat ke všem problémům a svými podněty a připomínkami činnost školy ovlivňovat.

Materiálně-technické podmínky umožňují bez problémů naplňovat výchovně-vzdělávací program pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy, zvláštní školy a praktické školy z hlediska vybavení učebními texty a učebními pomůckami, které jsou ve výuce účelně využívány. Škola se vnitřním uspořádáním tříd snaží vyjít vstříc specifickým potřebám žáků, ne vždy jsou ale prostorové podmínky optimální. Velmi dobře vyhovují odborné učebny, zatímco kmenové učebny jsou většinou malé. Nově byla vybudována plošina pro přepravu imobilních žáků a počítačová učebna.

Předností školy je příjemná a nestresující atmosféra. Ve všech sledovaných hodinách bylo zařazováno dostatečného množství činnostních prvků, důsledný individuální přístup a účinné motivování žáků k činnostem. Prioritou v pomocné škole a praktické škole bylo, v souladu s jejich posláním, zaměření na rozvíjení přiměřených poznatků a pracovních dovedností s předměty denní potřeby a na přípravu žáků pro výkon jednoduchých činností. Výuka ve zvláštní škole se většinou vyznačovala diferencováním úkolů s ohledem na možnosti jednotlivých žáků. V žádném z realizovaných učebních dokumentů nebyly shledány nedostatky v plnění učebních osnov a učebních plánů.

Vývoj školy od poslední inspekce

Ve srovnání s předcházejícím inspekčním zjištěním má škola i nadále velmi dobrou úroveň v oblasti průběhu vzdělávání a výchovy i v oblasti organizování její činnosti a vedení pracovníků. Přetrvává vysoká nekvalifikovanost pedagogického sboru. Došlo ke zlepšení materiálně-technických podmínek pro výuku.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu:	PaedDr. Jitka Kozáková	J. Kozáková v.r.
Člen týmu:	Mgr. Radek Vlasák	R. Vlasák v.r.
Další zaměstnanci ČŠI:	Ing. Marcela Orthoberová	
	Alena Kofentová	

V Kladně dne 20. června 2003

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 24. června 2003

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
Mgr. Alena Kuchařová	A. Kuchařová v.r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, K nemocnici 2007, 272 00 Kladno do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný.
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
KU Středočeského kraje, vedoucí odboru školství, mládeže a sportu, Zborovská 11, 150 21 Praha 5	9. července 2003	Kozáková

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nepodány.